

LIVa – forening mod
skadevirkninger
af prostitution

Intern
evaluering
af LivaRehabs
indsats i 2015

Liva

Indhold

Forord	3
Hvad er LivaRehab	4
Økonomi	5
Eksempler på indsatser hos LivaRehab i 2015	6
Antal forløb i 2015	8
Metode for den interne evaluering	9
Henvendelser til den anonyme rådgivning	11
Deltegere i LivaRehab	14
Statusskema	16
Konklusion	18

Forord

I år er det fem år siden at en gruppe af socialarbejdere, mennesker med prostitutionsskader og andre interesserede førte drømmen om at oprette et helhedsorienteret tilbud til udsatte mennesker med skader fra prostitution, vold og seksuelle overgreb ud i livet. Siden da er vores arbejde blevet evalueret både internt og eksternt efter forskellige metodiske forskrifter.

Vi har gjort meget, men kan stadig blive bedre. Og det bliver vi kun, hvis vi løbende evaluerer vores arbejde med de mennesker, vi støtter. Vi ønsker at finde frem til, hvad der virker og ikke virker ved at lytte til vores nuværende og tidligere deltagere. Det er vores målsætning med herværende evaluering for 2015.

Tak til alle medarbejdere for at deltage i evalueringen. Tak til vores samarbejdspartnere og bidragsydere for at give os mulighed for at hjælpe så mange mennesker. Og ikke mindst tak til LivaRehabs modige deltagere. Deres kampgejst og vilje til selv at bestemme over eget liv giver mig og andre ansatte på LivaRehab lysten til at fortsætte med vores arbejde sammen med dem.

De bedste hilsner

Flora Ghosh, direktør for LivaRehab

Marts 2016

Hvad er LivaRehab

LivaRehab er et rehabiliteringscenter, der tilbyder helhedsorienteret hjælp og støtte til mennesker med skadevirkninger fra prostitution, vold og seksuelle overgreb. Centret har eksisteret i fem år og har hjulpet omkring 500 mennesker med at genfinde fodfæste i eget liv. De mennesker, der henvender sig til og får støtte på LivaRehab kaldes ikke klienter. De er derimod deltagere, fordi det er LivaRehabs vision at støtte op om folk, så de selv bliver i stand til at mestre eget liv.

Liva er forkortelse for Liv, Integritet, Viden og Arbejde. Navnet blev skabt på den stiftende generalforsamling af LIVa – Forening mod skadevirkninger af prostitution den 14. september 2009. LivaRehab henvender sig til kvinder, mænd og transpersoner, men det største antal deltagere er kvinder.

Foreningen er en almennyttig forening med et sygdomsbekæmpende, socialt og velgørende formål. Foreningen har ansøgt om at blive godkendt som socioøkonomisk virksomhed i februar 2016. Foreningens bestyrelse bliver valgt af medlemmerne på generalforsamling hvert år. Foreningen ejer og driver LivaRehab.

”Jeg er glad for at være på Liva. Det er dejligt at se at man ikke er det eneste med problemerne. At vi er flere damer med de samme udfordringer”

- Deltager hos LivaRehab

Økonomi

LivaRehab har ikke noget fast økonomisk grundlag, men modtager løbende støtte fra offentlige og private midler. I 2015 modtog LivaRehab støtte fra:

- Social- og Indenrigsministeriets PUF-midler
- Social- og Indenrigsministeriet tips og lottemidler
- Social- og Indenrigsministeriets 15 M pulje
- Exit Prostitution, Satspulje, Social- og Indenrigsministeriet
- Uddannelsespuljen til frivillige, Social- og Indenrigsministeriet
- §18 midler, Københavns Kommune
- Grønlandske strategi, Københavns Kommune
- Julestøtte, Københavns Kommune
- Bikuben Fonden
- 3Fs medie- og kulturfond
- Inger Kunst-Hansens Legat
- Lillian Scheeles Fond
- Fødevarebanken
- Private donationer

Herudover er der modtaget støtte fra OAK Foundation og Tryg Fonden til at påbegynde to store projekter i 2016. LivaRehab takker alle bidragydere og samarbejdspartnere for deres støtte til LivaRehabs deltagere.

”Liva er det fristed, jeg har drømt om længe. Her bliver jeg hørt, og får den jeg hjælp, som jeg altid har søgt, men aldrig har fået. Her er jeg ikke alene”

- Deltager hos LivaRehab

Eksempler på indsatser hos LivaRehab i 2015

Anonym rådgivning: Støttetilbud over email og telefon. Varetages af socialfaglige og frivillige medarbejdere.

Socialrådgivning: Koordinering af, interne såvel som eksterne, social- sundheds- og beskæftigelsesfremmende eksterne tilbud i samarbejde med den enkelte deltager og de relevante aktører såsom kommune, uddannelsessted, hospital eller jobcenter.

Psykologisk/psykiatrisk bistand: I gruppeforløb såvel som individuelle samtaler. Ud over samtaleterapi laves der udredninger, statusrapporter og handleplaner for den enkelte deltager.

Rehabiliteringsforløb: Koordineret forløb som indeholder flere af ovenstående tilbud. Indholdet i rehabiliteringsforløbene sammensættes ud fra den enkelte deltagers behov.

Den grønlandske indsats: Rådgivning, gruppesamtaler, bisidderordning, inklusion og socialfaglig indsats målrettet udsatte kvinder med grønlandsk baggrund på deres modersmål.

Gældsrådgivning: Støtte fra relevante fagpersoner til at få styr på gæld, der er en af de tungeste fastholdelsesmekanismer i udsathed. Der er tre frivillige gældsrådgivere tilknyttet LivaRehab

Mentorforløb: Der er ansat mentorer med grønlandsk og dansk baggrund til blandt andet at målrette beskæftigelsesindsatsen.

Træning i selvforsvar: Med fokus på kropslig bevidsthed og konkrete redskaber til at bearbejde frygt og traumer samt at bekæmpe vold.

Danskundervisning: Undervisningstilbud hos frivillig sprog-lærer.

Jobcoaching: Forberedelse til arbejdsmarkedet hos frivillig jobcoach.

Netværksdannelse: Mulighed for at deltage i sociale og undervisningsdage med ligesindede og frivillige.

Måltider: Tre dage om ugen bliver der serveret morgenmad og frokost. I 2015 blev der serveret cirka 200 måltider.

Julehjælp: Ingen skal sælge seksuelle ydelser for at få råd til julemad og julegaver til deres børn, derfor uddeler LivaRehab julehjælp – I 2015 til mere end 40 familier.

LivaCreation: Siden 2012 har LivaRehabs deltagere fremstillet til forskellige ting til videresalg. LivaCreation drives af Livas deltagere. I december 2015 kunne LivaRehab offentliggøre, at virksomheden med støtte fra OAK Foundation kunne ansætte en fuldtidsdesigner og en værkstedsassistent og samtidig besluttede man at omdanne foreningen til en socioøkonomisk virksomhed. Målet er at LivaCreation skal være økonomisk bæredygtigt - derved kan deltagerne medvirke til at bidrage til deres eget forløb.

Antal forløb i 2015

I løbet af 2015, har LivaRehab igangsat 200 forløb, mange deltagere har været i mere end et forløb. For størstepartens vedkommende er vejen ind i LivaRehab gået gennem den anonyme rådgivning. Det er dog ikke muligt at angive et eksakt tal for dette personsammenfald, da man i flere forløb har mulighed for at være anonym.

Tilbud	Antal
Anonym rådgivning	87
Inklusion	43
Exit	5
Grønlandsk indsats	18
Forløb hos psykolog	21
Forløb hos psykiater	26
I alt	200

Herudover har mange af LivaRehabs deltagere modtaget mentorstøtte, danskundervisning, gældsrådgivning, jobcoaching samt hjælp til at søge enkeltydelser, opgaver der er forestået af frivillige medarbejdere.

”For et par år siden ringede jeg grædende til Liva. Her fik jeg hjælp, her var der plads, og her fandt jeg ud af, at jeg kan bruges til noget”

- Deltager hos LivaRehab

Metode for den interne evaluering

Rapporten er udarbejdet med afsæt i LivaRehabs database over henvendelser til LivaRehab i 2015. Samt i to spørgeskemaundersøgelser – et startskema og et statusskema – der begge er udfyldt i samtale mellem den enkelte deltager og en socialfaglig medarbejder. Det var frivilligt om deltagerne vil udfylde skemaet.

Henvendelsesskemaet udfyldes første gang en potentiel deltager kontakter LivaRehab, denne henvendelse kan foretages anonymt. Startskemaet er blevet udfyldt blandt deltagere i LivaRehab i forbindelse med opstart af forløb i løbet af 2015. 23 deltagere udfyldte startskemaet. Undersøgelsen har haft til formål at kortlægge deltagernes sociale, økonomiske og helbredsmæssige situation for på den måde at tegne en profil af LivaRehabs målgruppe.

Statusskemaet er udfyldt som stikprøvekontrol i ikke-afsluttede forløb i januar 2016, og har til hensigt at afdække livsvilkår, helbredstilstand og syn på forløb samt, om de fik den hjælp, de ønskede. 16 deltagere deltog i undersøgelsen. Begge spørgeskemaer er udviklet af LivaRehab. Startskemaet er udviklet i 2014 i samarbejde med Socialstyrelsen ved flere møder og workshops - og under supervision af psykiatrisk speciallæge Birgit Peterson.

LivaRehab udvikler løbende sine evalueringsmetoder med henblik på at frembringe et så retvisende og brugbart datagrundlag som overhovedet muligt. Det betyder også at datagrundlaget har ændret sig siden sidste evaluering, eksempelvis er statusskemaet først indført i 2015.

Metodisk usikkerhed

Datagrundlaget viser, at der er tale om en underrapportering af både antallet af personer og de tilhørende data. Dette har flere årsager: En relativ lille medarbejderstab, med mange henvendelser og forløb, har skullet tilegne sig rutinen med at anvende flere evalueringer - både intern og ekstern.

LivaRehab har desuden ikke ressourcer til at ansætte en dokumentationsmedarbejder på fuldtid, det er et område der løbende søges forbedret i personalegruppen, selvom dokumentation tager tid fra det deltagerrettede arbejde.

Endvidere er der en række barrierer, der gør at mange af LivaRehabs deltagere fravælger at deltage i interne undersøgelser. Først og fremmest er der tale om en udsat gruppe mennesker, der i mange tilfælde har en årelang mistillid til 'systemet', som det tager tid og arbejde at genvinde. Dette er nok også årsagen til at mange deltagere ikke har ønsket at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. De fleste deltagere er meget tynget af komplekse udfordringer, som gør at de ikke kan finde overskud til også at kunne være med i diverse undersøgelser. I forvejen er flere deltagere også blevet evalueret af blandt andre Rambøl og SFI.

Deltagerne henvender sig til LivaRehab på grund af nogle af samfundets allermest tabubelagte problemstillinger: Prostitution, seksuelt misbrug, incest, vold og gæld, der medfører massive komplekse psykiske og sociale belastninger. Det kan være meget svært for den enkelte at tale om, og det besværliggør dermed mulighed for at indsamle besvarelser.

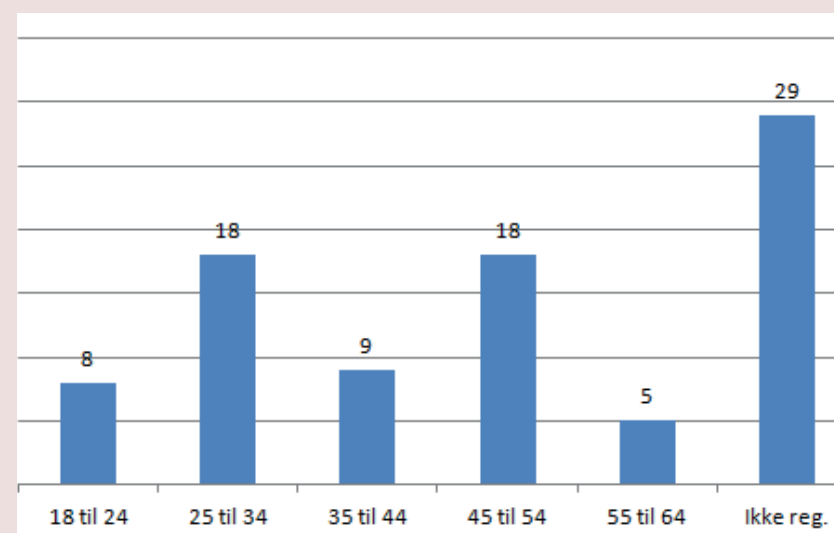
Sidstnævnte problemstilling, gæld, fremhæves i Rådet For Socialt Udsattes gældsrapport fra 2014, som omgærdet af skam:

”For langt de fleste er det forbundet med stor skam ikke at kunne betale, hvad man skylder. Dét ikke at kunne overskue sin egen privatøkonomi er for mange endnu mere tabubelagt, end for eksempel at fortælle om et alkoholmisbrug. Derfor vokser problemerne sig ofte langt større, end de behøvede”.

Henvendelser til den anonyme rådgivning

Følgende afsnit er baseret på det skema, der udfyldes ved første kontakt til LivaRehab af den socialfaglige medarbejder, der forestår samtalen – som kan være personlig, telefonisk eller over email. Deltagerne kunne vælge at være anonyme under samtalen.

I 2015 er der registreret 87 henvendelser, hvoraf de 62 oplyste deres navn. Aldersmæssigt er der en spredning af 18-64 år, og de to største grupper mellem 25-34 år og 45-54 år.

Nogen angiver en enkelt årsag (Som udgangspunkt er denne årsag prostitution) til deres udsathed, men for størstedelens vedkommende er der tale om mellem 3 og 11 årsager til at de søger hjælp hos LivaRehab. Dette stemmer godt overens med LivaRehabs egne vurderinger og erfaringer med at der er mange fastholdelsesfaktorer i udsatheden.

Prostitution	52
Vold/voldtægt	31
Incest	9
Seksuelle overgreb/andre overgreb	25
Ledighed	14
Gæld	34
Manglende netværk	9
Problemer forbundet med bolig og hjemløshed	15
Misbrug	16
Gråzoneprostitution	11
Psykiske og fysiske vanskeligheder	23
Problemer forbundet med at være transperson	2
Specifikke udfordringer ved grønlandsk udsathed	18

Det kan konstateres:

- at i 78 % af de tilfælde, hvor henvendelsen har handlet om incest, har henvendelsen også handlet om prostitution.
- at i 72 % af tilfældene, hvor henvendelsen har handlet om seksuelle overgreb, har henvendelsen også handlet om gråzoneprostitution.
- at i 66 % af tilfældene, hvor henvendelsen har handlet om gæld, har henvendelsen også handlet om prostitution eller gråzoneprostitution.

”Liva er et sted, hvor jeg har udviklet mig rigtigt rigtigt meget. Her bliver jeg respekteret som den jeg er”

- Deltager hos LivaRehab

Geografisk spredning

LivaRehab er landsdækkende, men langt størsteparten af henvendelserne – 59 – i den anonyme rådgivning til LivaRehab er fra folk med bopæl i Københavns kommune. Dette skyldes dels centerets geografiske placering samt den sociale sammensætning i hovedstadskommunen og dels at Københavns Kommune er en fast samarbejdspartner - med en exitstrategi i forhold til prostitution samt et godt kendskab til LivaRehab.

Derudover har der i 2015 været henvendelser fra Frederiksberg, Helsingør, Rødovre, Frederikssund, Gentofte, Ishøj, Lyngby, Ringsted, Roskilde, Vordingborg og Værløse kommuner. Samt fra den jyske kommune Viborg. 12 deltagere har ikke ønsket at oplyse bopælskommune.

”Liva er vejen til min fremtid. Jeg tror på mig selv. Og på min fremtid”

- Deltager hos LivaRehab

Henvisninger

Ser man på henvisninger til LivaRehab udgøres den største gruppe af jobs- og rådgivningscentre, derudover oplyses det at 15 ud af de 87 henvendelser er sket uden om en sagsbehandler – blandt andet via hjemmeside eller netværk. LivaRehab har dermed en opgave i at udbrede kendskabet til centret til også at omfatte andre aktører.

”Det hjælper at have en at snakke med. Før gik jeg meget til lægen med depression, men det gav mig angst. Nu har jeg det godt, fordi jeg har fået en at snakke med i Liva”

- Deltager hos LivaRehab

Deltagere i LivaRehab

I 2015 udfyldte 23 af centerets deltagere et startskema om deres livssituation, helbredstilstand og årsager til at kontakte LivaRehab. Deltagerne havde mulighed for at krydse ved flere kategorier.

Af de 23 deltog de 13 i inklusion, 10 i anonym rådgivning, 4 i selvforsvar, 3 i EXIT Prostitution og 3 fra den grønlandske indsats. Deltagerne i undersøgelsen har en aldersspredning på 24-58 år, otte oplyser at have hjemmeboende børn. Samtlige deltagere oplyser at være på kontanthjælp. 21 deltagere oplyser at være i kontakt med jobcenter, 12 deltagere oplyser at være i kontakt med minimum tre professionelle instanser såsom EXIT København, Socialcenter eller Misbrugsenheden.

12 af deltagere er borgere i Københavns Kommune, de øvrige kommer fra kommuner i Københavnsområdet (Frederiksberg og Rødovre) samt en række sjællandske byer (Roskilde, Vordingborg og Frederikssund). To deltagere bor på krisecenter ved begyndelsen af deres forløb hos LivaRehab.

Årsager til henvendelse	Antal
Ledighed	13
Økonomiske problemer	14
Problemer med børn	10
Isolation	15
Fysiske problemer	11
Psykiske problemer	19
Vold	13
Prostitution	11
Incest/seksuelle overgreb	11

Ud fra besvarelsene kan det konkluderes, at deltagerne har massive psykosociale udfordringer, der kan medvirke til fastholdelse i udsathed.

Helbredstilstand

Den generelle sundhedstilstand blandt deltagerne i undersøgelsen må siges at være betydeligt dårligere end Danmarks generelle helbred, som det er beskrevet af Sundhedsstyrelsen i sin nationale sundhedsprofil.

Ud over en række fysiske lidelser er også depression, søvnbesvær, ensomhed og angst hyppigt forekommende, og deltagerne fortæller, at dette gør det svært at opretholde kontakt til deres netværk. De beskrevne lidelser falder ind under LivaRehabs definition af skadevirkninger, en pointe der tydeliggøres af, at 10 ud af de 23 deltagere oplyser at have været udsat for enten incest, seksuelle overgreb eller begge dele inden de fyldte 15 år.

11 deltagere beskriver deres generelle helbred som 'mindre godt' eller 'dårligt', 15 af deltagere oplever ensomhed og 18 deltagere fortæller, at fysiske og psykiske problemer gør det svært for dem at opretholde deres netværk. Den beskrevne helbredstilstand medvirker dermed til fastholde dem i en isoleret og udsat position.

Konkrete helbredsmæssige problemer

- 14 oplyser at være "meget generet" af depression
- 14 oplyser at være "meget generet" af træthed
- 12 oplyser at være "meget generet" af smerte i arme, ben, hofter eller led
- 12 oplyser at være "meget generet" af angst
- 11 er diagnosticeret med en psykisk lidelse
- 11 oplyser at være "meget generet" af søvnbesvær
- 11 oplyser at være "meget generet" af rygsmerter
- 9 oplyser at være "meget generet" af nakke- og skuldersmerter
- 7 oplyser at være "meget generet" af hovedpine

Statusskema

I februar 2016 udfyldte 16 af centerets deltagere et statusskema om forløb hos LivaRehab i 2015. Deltagerne havde på det tidspunkt, skemaet var udfyldt, været i forløb på LivaRehab mellem 2 og 24 måneder.

Det kan konstateres at jo længere forløbet hos LivaRehab har været, jo flere ting i deltagernes liv har forbedret sig. Derudover fremgår det at det særligt er deltagernes livsindstilling og selvtillid der har forbedret sig i løbet af deres forløb hos LivaRehab. Men også en konkret beskæftigelsesfremmende færdighed som at stå op om morgenen er forbedret hos halvdelen af deltagerne.

Konkrete forbedringer i deltagernes liv efter påbegyndt forløb hos LivaRehab

- 15 svarer ja til at de har fået ”den hjælp, de har behov for” hos LivaRehab.
- 14 oplyser at deres generelle livskvalitet er blevet bedre.
- 13 oplyser at de er blevet bedre til at fortælle, hvordan de har det.
- 13 oplyser at de er blevet bedre til at bede om hjælp, hvis de har det dårligt.
- 11 oplyser at deres ”fremtid ser bedre ud” sammenlignet med før påbegyndt forløb hos LivaRehab.
- 11 oplyser at de er blevet bedre til at sige Nej, hvis de bliver bedt om noget, som de ikke vil.
- 9 oplyser at de er blevet bedre til at stå op om morgenen.
- 7 oplyser at de sover bedre om natten.
- 3 oplyser at have påbegyndt uddannelse.
- 2 oplyser at være kommet i beskæftigelsesforløb/praktik.
- 1 oplyser at være kommet i egen bolig efter at have været hjemløs.

Alle deltagere oplyser, at de vil ”anbefale andre i samme situation som dem selv” et forløb på LivaRehab.

”Jeg har besluttet at stoppe min behandling. Jeg har det nu så godt igen, at jeg er klar til at rykke videre i mit liv. Jeg må fortælle jer, at det i har gjort for mig er så ubeskriveligt, at et tak ikke kan gøre det. Uden jer ved jeg ærligt talt ikke, om jeg havde klaret mig tilbage til hverdagen, og genfundet den styrke som jeg altid har besiddet. Da jeg lå hjemme i min daværende lejlighed og græd mit hjerte ud, kunne jeg intet spise og jeg fik ingen søvn, jeg var så langt nede, som jeg aldrig havde troet kunne ske for mig. Jeg ringede til jer: Og I sagde ’bare rolig det er vi mange der har prøvet, og du kommer på mandag og så taler vi sammen og får dig på ret køl’. De ord og den trygge stemme, glemmer jeg aldrig. Det var mit lys for enden af tunnelen. Jeg har nu mærket på egen krop, hvad det betyder at der findes en organisation som jer, som er helt fundamentalt grundlæggende for, at en kvinde som mig og mange mange andre kan komme tilbage til livet, og engang imellem få lov at mærke de lykkelige stunder.”

- Deltager hos LivaRehab, der har genoptaget sin videregående uddannelse.

Konklusion

LivaRehab har i 2015 har haft 200 forløb. Der er kommet henvendelser fra mennesker i mange aldersgrupper, og fra hele landet. Deltagerne har primært fundet frem til LivaRehab gennem job- og rådgivningscentre. LivaRehabs deltagere har massive udviklede komplekse sociale problemer og deres sundhedstilstand er dårlig. De har i de fleste tilfælde mere end et problem, der fastholder dem i en udsat position. Deltagerne har haft behov for en helhedsorienteret indsats.

Det tyder på, at der er en sammenhæng mellem at være i prostitution, og at have en baggrund med gæld og oplevelser med incest og seksuelle overgreb.

LivaRehabs deltagere kan komme ud af deres fastlåste position, fordi de også besidder mange menneskelige ressourcer. De oplever mærkbar forbedring af deres situation efter at være kommet i forløb hos LivaRehab.

”Nu kan jeg se et lille lys”

- Deltager hos LivaRehab

”Intern evaluering af Livarehabs indsats i 2015”

Udarbejdet af Charlotte Lund

Ansvarshavende redaktør: Flora Ghosh

Layout og tryk: Christensen Grafisk

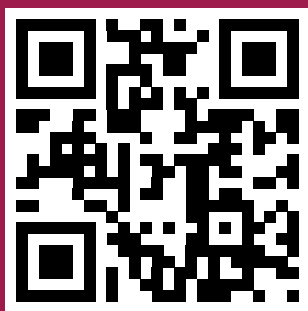
LIVa – Forening mod skadevirkninger af prostitution

LivaRehab – Center for rehabilitering af mennesker med skader fra prostitution, vold og seksuelle overgreb

Dronningensvej 4, st

2000 Frederiksberg

Livarehab.dk

www.livarehab.dk

Et liv i
prostitution
sætter
sine spor

Liva